

Std :-X/ _____

Semester I

Marks :- 50

Date :-30.10.18

Subject :- Sanskrit

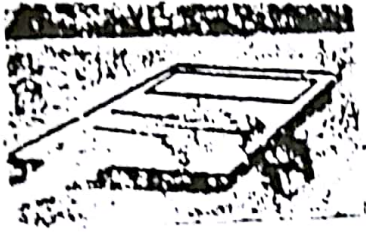
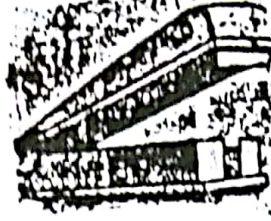
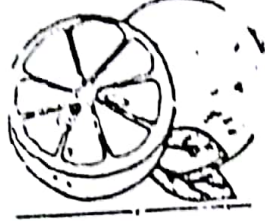
Time :- 1.30Min.

प्रथम विभागः

प्रश्न १(अ)चित्रं दृष्ट्या नामानि लिखत।

(५ तः४)

0४



प्रश्न १(आ)सङ्ख्याः अक्षरैः | अङ्कैः लिखत |

(३तः २)

0२

50,44, एकपष्टिः

प्रश्न १(इ) समयं लिखत |

0२

४:३०, ५:५०, ४:४५, ३:५५

प्रश्न १(ई) घासर -तालिकां पूरयत |

0२

हयः
.....

अघ
सोमवासरः

श्वः
.....

द्वितीयः विभागः

प्रश्न २(अ)गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत।

अथ प्रभाते क्षेत्रपतिर्लगुडहस्तः आगच्छन् काकेनावलोकितः | तमालोक्य काकेनोव
" सखे मृग त्वमात्मानं मृतवत्संदर्शय | वातेनोदरं पूरयित्वा पादान्स्तब्धीकृत्य तिष्ठ | यदाहं शब्द
करोमि तदा त्वमत्याय सत्वरं पलायिष्यसे | " मृगस्तथैव स्थितः क्षेत्रपतिना मृगः आलोकितः
उक्तश्च, " आः ! स्वयं मृतोऽसि ! " सः मृग वन्धनात् व्यमुञ्चत | ततः काकशब्दं श्रुत्वा मृग
सत्वरं पलायितः | तमुदिदश्य क्षेत्रपतिना क्षिप्तेन लगुडेन शृगालस्तावद् हतः |

प्रश्न २(अ)क] कः, कं वदति?

0२

१. 'आः ! स्वयं मृतोऽसि'।

२. "त्वमात्मानं मृतवत्संदर्शय"।

III. पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।

02

१. कः परमाणुः?

२. महर्षिणा कणादेन परमाणुविषये किं प्रतिपादितम्?

(इ.) I . गद्यांश पठित्वा सरलार्थं लिखत। (२तः१)

04

शक्रः - महत्तरां भिक्षां याचे।

कर्णः - महत्तरां भिक्षां भवते प्रदास्ये।

गोसहस्रं ददामि।

शक्रः - गोसहस्रमिति ? मुहूर्तकं क्षीरं पिबामि।

नेच्छामि कर्ण, नेच्छामि।

कर्णः - किं नेच्छाति भवान्? अपर्याप्तं कनकं ददामि।

OR

(इ.) II दुष्यन्तः - तपोवननिवासिनामुपरोधो मा भूत। अत्रैव रथं स्थापय यावदवतरामि।

सूतः - धृताः प्रगहाः। अवतरतु आयुष्यमान।

दुष्यन्तः - (अवतीर्य) सूत विनीतवेपेण प्रवेष्टव्यानित तपोवनानि नाम। इदं तावत् गृह्यताम्।

(इ.) माध्यमभाषया उत्तरं लिखत। (२ तः१)

02

१. भूमाता पृथ्विन्यं किम उपदिशत?

२. शक्रस्य कपटं विशदीकुरुत।

तृतीयः विभागः

प्रश्न ३. अ) पद्यांशं पठित्वा कृतीः कुरुत।

विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं प्रच्छन्नगुप्तं धनम्।

विद्या भोगकरी यशः सुखकरी विद्या गुरुणां गरुः।

विद्या बन्धुजनो विदेशंगमने विद्या परं देवतम्।

विद्या राजसु पूज्यते न तु धनं विद्याविहीनः पशुः ॥

आत्मनो मुखदोषेण वध्यन्ते शुकसारिकाः।

वकास्तत्र न वध्यन्ते मौनं सर्वार्थसाधनम् ॥

I विशेषणं - विशेष्य मेलनं कुरुत।

02

विशेषणम्

विशेष्यम्

१) अधिकम्

धनम्

२) परम्

रूपम्

Pg. No 3

३) प्रच्छन्नगुप्तं

दैवतम्

४) वकः

मौनी

II सन्धिविग्रहः |

02

१. आत्मनो मुखदोषेण =

२. वकारस्तत्र =

प्रश्न ३. आ) श्लोकं पूर्णं शुद्धं च लिखत | (३ तः २)

04

a) अल्पानामापि -----|

----- मत्तदान्तिनः ||

b) यत्र-----|

----- दुमायते ||

c) उत्तमो -----|

----- प्रजायते ||

इ) माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत | (२ तः १)

02

यथा चतुर्भिः कनकं परिक्ष्यते निघर्षणच्छेदनतापताडनैः |

तथा चतुर्भिः पुरुषः परिक्ष्यते श्रुतेन शीलेन गुणेन कर्मणा ||

यादृशं वपते वीजं क्षेत्रमासाद्य कर्षकः |

सुकृते दुष्कृते वाऽपि तादृशं लभते फलम् ||

ई) माध्यमभाषया उत्तरं लिखत | (२ तः १)

02

I 'संहतिः कार्यसाधिका' इति सूक्तिं स्पष्टीकुरुत |

II 'येन केन प्रकारेण' इति सूक्तिं स्पष्टीकुरुत |

चतुर्थः विभागः | (३ तः २)

प्रश्न ४. अ) उपपदविभक्तेः उपयोगं कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुरुत | (४ तः २)

02

१. प्रति

२. नमः

३. विना

४. सह

प्रश्न ४. आ) अनुवादं कुरुत | (४ तः २)

02

1. Grandmother lightes a lamp.

2. India is my country.

3 This is my favorite book.

4. Animals and Birds live in the forest.

इ) अमरकोषात् समानार्थकं शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत | (४ तः २)

02

१. वृक्षः परोपकारं करोति |

२. कृषीवलाः धनिकाय अकथयत |

Pg. No 4

(ख) उचित कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।

I. क्षेत्रपातिः मृगं बन्धनात् व्यमुञ्चत् यतः - - - - -

१. पाशवद्ध मृगस्य दर्शनेन तस्य हृदयं करुणा अजायत।

२. सः मृगः मृतः इति चिन्तितवान्।

(ग) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।

१. शृगालः कथं हतः?

(घ) लकारं लिखत।

सः मृगं व्यमुञ्चत्।

प्र. २. आ गद्यांशं पठित्वा कृतीः कुरुत।

अर्णवः - तात्, कियान् लघुः अस्ति एणः। पश्यतु, एतस्य भागद्वयं यथाकथमपि कृतं मया।

पिताः - इतोऽपि लघुतरं भागं कर्तुं शक्यते वा?

अर्णवः - यदि कियते तर्हि चूर्णं भवेत् तस्य।

पिताः - सम्यग् उक्तं त्वया। यत्र एतद् विभाजनं समाप्यते, यस्मात् सूक्ष्मतरं भागं प्राप्तुं न शक्यते

सः एव परमः अणुः।

अर्णवः - द्रव्यस्य आन्तिमः घटकः मुलं तत्त्वं च परमाणुः सत्यं खलु?

पिताः - सत्यम् अयं खलु कणादमहर्षे सिध्दान्तः। अपि जानसि? परमाणुः द्रव्यस्य मूलकारणम् इति तेन महर्षिणा प्रतिपादितम्। तदपि प्रायः ख्रिस्तपूर्वं षष्ठे पष्ठे वा शतके?

अर्णवः - तात्, महर्षिणा कणादेन किम् उक्तं परमाणुविषये? वयं तु केवलं तस्य महाभागस्य नामधेयम् एव जानीमः।

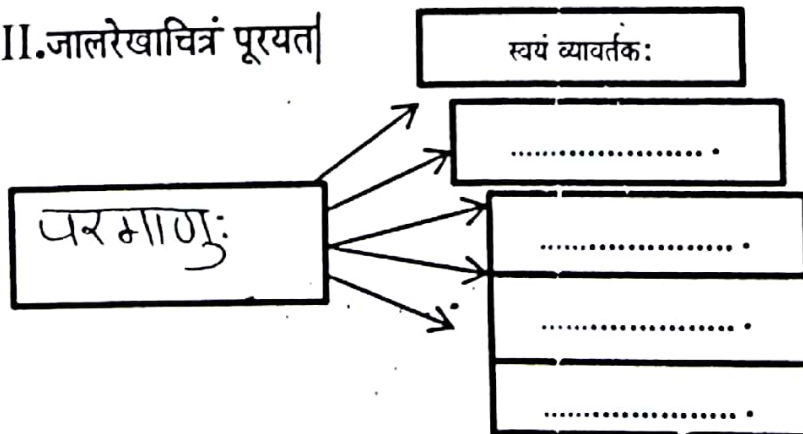
पिताः - कणादमुनिना प्रतिपादितम् - परमाणुः अतीन्द्रियः, सूक्ष्मः, निरवयवः नित्यः स्वयं व्यावर्त-

कः च 'वैशेषिकसूत्राणि' इति स्वग्रन्थे तेन परमाणुः व्याख्या कृता।

I. सत्यं वा असत्यं वा इति लिखत।

१. द्रव्यस्य आदिमः घटकः परमाणु अस्ति।

II. जालरेखाचित्रं पूरयत।



३. तदा भूपेन तदर्थं धनुः सज्जीकृतम् |

४. चम्पकं नाम अरण्यम् अस्ति |

पञ्चमः विभागः

प्रश्न ५अ) पृथक्करणम् | (१० तः ८)

02

नाम	सर्वनाम	क्रियापद	विशेषणम्

(इमम्, एतानि, क्रियते, सुकृते, आवाम्, विद्वान्, कनकम्, वहून, सूक्ष्माः, तण्डुलः)

आ) निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत | (४ तः २)

(I) सख्या | क्रम | आकृतिवाचकस्य योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत | (३ तः २) 02

१. काव्ये----- रसः सन्ति | (9)

२. इन्द्रचापे----- वर्णाः भवन्ति | (7)

३. ----- वालिका नृत्यति | (2nd)

४. अहं दिने----- भोजनं करोमि | (2 times)

(II) समासविग्रह कुरुत | (६ तः ४)

02

विद्याविहीनः, परमाणुः, महाभाग,
चिन्ताकुलः, जलव्यवस्थापनम्, क्षेत्रपतिः

(III) समानार्थक | विरुद्धार्थक शब्दान् लिखत | (४ तः २)

02

कुसुमम् =

सत्यम् ×

वहुनि ×

कनकम् =

(IV) योग्यं पर्यायं चिनुत | (३ तः २)

02

१. भवान् ----- | (पठ/पठतु)

२. त्वम् अपरिचितः ----- | (आसीः/आसीत्)

३. परमाणवः सूक्ष्मेक्षिक्या अपि न दृश्यन्ते | (कर्तुवाच्यम्/कर्मवाच्यम्)

BEST OF LUCK

Pg. NO. 5